

Programma 1 Wagening



Waarom dit programma?

Programma 1 'Wageningen sociaal' gaat over al onze inzet op de sociale beleidsvelden. Zowel onze wettelijke taken als de beleidsvelden waar we meer beleidsvrije ruimte hebben. Voor programma 1 staat de maatschappelijke opgave 'Toekomstgericht Samenleven' centraal. Binnen deze opgave werken we aan het garanderen van bestaanszekerheid voor al onze inwoners. We kijken hierbij specifiek naar inkomenszekerheid, de zekerheid van een (t)huis en de zekerheid van toegang tot zorg.

Veel van de onderstaande voornemens raken aan deze opgave. Soms draagt onze aanpak op een beleidsthema (gedeeltelijk) bij aan bestaanszekerheid, soms is het hebben van bestaanszekerheid (bijna) randvoorwaardelijk om stappen op een thema te laten renderen. Denk bijvoorbeeld aan interventies op het gebied van gezondheid en welbevinden bij inwoners waar het 'fundamenteel' van een zeker bestaan nodig is om tot duurzame verandering te komen. Onderstaand delen we de voornemens in vanuit deze lijn. We benoemen welke voornemens een directe bijdrage aan bestaanszekerheid leveren en waar we voortbouwen op het hebben van een zeker bestaan. Natuurlijk is de werkelijkheid niet zo zwart-wit als hier neergezet. Veel van onze activiteiten dragen in meer of mindere mate bij aan en bouwen voort op bestaanszekerheid.

Als overkoepelend voornemen voor alle specifieke beleidsvelden in het sociaal domein, stellen we het beleidskader 'Samen Wageningen' centraal. De uitdagingen en ontwikkelingen in het sociaal domein hebben elkaar de afgelopen jaren in rap tempo opgevolgd. Voorbeelden hiervan zijn bestaansonzekerheid, vergrijzende samenleving, de coronacrisis, het Integraal Zorg Akkoord, Participatiewet in balans en de Hervormingsagenda jeugd. Dit maakt dat het huidige beleidskader steeds minder aansluit bij de uitdagingen waar we voor staan. In 2025 willen we daarom samen met de gemeenteraad een geactualiseerd beleidskader vaststellen.

Voornemens met een directe bijdrage aan bestaanszekerheid

- Het beleidskader inkomenszekerheid wordt in januari 2025 definitief ingevoerd. Met deze aanpak zorgen we ervoor dat inwoners voldoende geld hebben voor de noodzakelijke kosten van bestaan en om mee te kunnen doen in de samenleving. Hierbij hebben we ook aandacht voor het zelfstandig kunnen handelen en de financiële zelfredzaamheid. Door inwoners te spreken bij het ondersteuningsgesprek willen we het contact met de doelgroep verbeteren en meer informatie krijgen voor doorontwikkelingen van ons beleid.
- In 2025 blijven we inzetten op de zekerheid van een (t)huis met passende zorg nabij. Dit doen we op basis van de in 2024 vastgestelde woonzorgvisie. Concreet streven we ernaar om in 2025 het predicaat dementievriendelijke gemeente te behalen en de ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers te versterken. Ook in regionale samenwerkingsverbanden op het gebied van de Wmo en de samenwerking gericht op het Integraal Zorgakkoord (IZA) blijven we inzetten op de toegankelijkheid en beschikbaarheid van zorg.
- De zekerheid van een (t)huis is essentieel voor het hebben van een zeker bestaan. In 2025 willen we samen met de regio meer zicht krijgen op het aantal dak- en thuislozen. Dit doen we vanuit een breder perspectief op dak- en thuisloosheid met een Ethos-telonderzoek. Hiermee kunnen we gericht kijken naar passende interventies.

Voornemens voortbouwend op bestaanszekerheid en overige voornemens

- Het verkleinen van de sociaaleconomische gezondheidsverschillen vraagt ook in 2025 onze aandacht. We kijken hierbij specifiek naar vragen en kansen die een ouder wordende samenleving meebrengt. Concreet geven we uitvoering aan het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Met de bekostiging vanuit de Brede Specifieke Uitkering (SPUK) zetten we in op het versterken van de sociale basis voor jeugd en jongvolwassenen en ontwikkelen we een Ketenaanpak Valpreventie voor kwetsbare ouderen.
- In 2024 is extra ingezet op het versterken van opbouwwerk. Deze inzet wordt in 2025 vergroot. Inzetten op samenlevingsopbouw is belangrijk voor het krijgen en behouden van veerkrachtige gemeenschappen, passend bij de uitdagingen die op ons af komen.

- In 2025 wordt op gebied van werk en participatie stevig doorontwikkeld om te zorgen dat alle inwoners op een passende manier kunnen deelnemen aan de samenleving. In de vorm van (betaald) werk waar dat kan, maar bijvoorbeeld ook met scholing of vrijwilligerswerk. Dit doen we onder andere door aan de slag te gaan met dossier Goed Werk/Simpel Switchen, Participatiewet in balans en ons ontwikkelbedrijf. Bij deze ontwikkelingen sluiten we aan op de regionale lijnen die hier op lopen.
- We geven verder uitvoering aan de landelijke Hervormingsagenda Jeugd door onder andere te werken aan het versterken van de toegang en het uitvoering te geven aan normaliseren. Ook de conclusies van de pilot Duurzaam partnerschap verwerken we hierin.
- Voor alle kinderen en jongeren is het onderwijs op eigen niveau beschikbaar en fysiek bereikbaar. Alle jongeren krijgen de gelegenheid om hun capaciteiten en talenten in te zetten. In 2025 start de nieuwbouw van de Margrietschool en gaan we het groene Integraal Huisvestingsplan (IHP) actualiseren. We werken aan een duurzame oplossing voor de huisvesting van de Internationale Schakelklas (ISK). Ook stellen we een uitvoeringsagenda kansengelijkheid op en geven we uitvoering aan de intentieverklaring “het voorkomen van segregatie en het bevorderen van integratie”.
- Sport en bewegen zou mogelijk moeten zijn voor iedereen. Het is daarom belangrijk dat drempels worden weggenomen, zodat sporten voor iedereen vanzelfsprekend wordt. De afgelopen jaren hebben we veel inzicht gekregen in het sportlandschap van Wageningen. In 2025 is het sportbeleid herijkt.
- De druk op het asielstelsel blijft onverminderd groot in Nederland. In Wageningen zetten we ons in voor kwalitatieve opvang voor een brede groep vluchtelingen. Onder andere op basis van (nog op te stellen) beleidskader Duurzame asielopvang geven we duidelijker richting aan de opvang, huisvesting, participatie en integratie van vluchtelingen en statushouders in Wageningen.
- In 2025 gaan we verder met de uitvoering van het Cultuuractieplan dat inzet op vier belangrijke onderwerpen voor de cultuursector in Wageningen: cultuureducatie, cultuur van en voor iedereen, samenwerking en ruimtegebruik. De nota strategisch vastgoed geeft richting aan welke initiatieven we willen huisvesten en wat dat mag kosten. We vullen dat in 2025 verder in met extra aandacht voor een culturele broedplaats.
- Samen met het bestuur van de bibliotheek hebben wij de ambitie in 2025 de bibliotheek te vernieuwen, zowel qua gebouw als qua invulling van de verschillende functies. Wij vinden het belangrijk dat de bibliotheek de komende jaren deze taken uit kan blijven voeren en zich kan voorbereiden op de Zorgplicht. De verplichting dat elke gemeente een adequate bibliotheek heeft.
- Vanuit Openbare Orde en Veiligheid gaan we aan de slag met de vastgestelde prioriteiten uit het Integraal Veiligheidsplan 2023-2026. Dat zijn ondermijning, zorg & veiligheid, stimuleren onderlinge verdraagzaamheid en digitale veiligheid. De focus is gericht op de aanpak van ondermijning en digitale veiligheid.

Beoogd maatschappelijk effect

In dit programma zijn de actuele ambities gekoppeld aan:

- 1.1 Gezondheid, eenzaamheid en veerkracht
- 1.2 Armoedebestrijding en financiële zelfstandigheid
- 1.3 Vrijheid en internationale samenwerking
- 1.4 Onderwijs en kinderopvang
- 1.5 Een leven lang sporten en bewegen

- 1.6 Cultuur is een drager van een bruisend en vitaal Wageningen
- 1.7 Een veilige en leefbare woon-, werk- en ondernemingsomgeving

Deze ambities zijn verwerkt in een doelenboom, waarin wordt beantwoord:

- Welke doelen willen we bereiken om te komen tot de ambitie?
- Welke resultaten moet het opleveren?

1.1 Gezondheid, eenzaamheid en veerkracht

Wat willen we bereiken?

Alle inwoners in Wageningen kunnen voorzien in hun eerste levensbehoeften en hebben voldoende mogelijkheden om mee te doen in de samenleving. We bevorderen de gelijke kansen voor alle inwoners, met specifiek aandacht voor gelijke kansen op de mogelijkheden voor een goede opvoeding en gezond opgroeien.

Doelen

1.1.1 Kinderen en jongeren hebben een gezondere leefstijl.

Beoogde resultaten

- Het percentage kinderen en jongeren dat voldoet aan de beweegnorm (minimaal 1 uur bewegen per dag) is verhoogd ten opzichte van de kindermonitor 2021 en gezondheidsmonitor jeugd 2023.
- In Wageningen zijn er minder kinderen met overgewicht dan het gemiddelde in Gelderland.
- Het percentage jongeren dat gebruik maakt van alcohol, roken, vaperen en drugs is lager ten opzichte van de gezondheidsmonitor jeugd 2023.

Doelen

1.1.2 Voorkomen dat kinderen en jongeren kampen met ernstigere psychische klachten door tijdig psychische klachten te signaleren en bespreekbaar te maken.

Beoogde resultaten

- Jongeren en kinderen kunnen met psychische klachten snel en laagdrempelig terecht. (onder andere door de inzet van SOH-jeugd GGZ, Startpunt, jongerenwerk, schoolmaatschappelijk werk, jeugdverpleegkundige en -arts).

Doelen

1.1.3 Inwoners met een lage sociaaleconomische status (SES) leven langer, langer in goede gezondheid en ervaren meer veerkracht.

Beoogde resultaten

- In 2026 hebben we het gezondheidsbeleid ten aanzien van het verkleinen van sociaal-economische gezondheidsverschillen doorontwikkeld en geïmplementeerd.
- In de Wageningse aandachtswijken hebben inwoners minder overgewicht (onder andere door beweegactiviteiten in de wijken, projecten gericht op een gezond voedingspatroon).
- In de Wageningse aandachtswijken wordt er evenveel bewogen als het Wageningse gemiddelde. Wij gaan hierbij uit van de Nederlandse norm gezond bewegen (onder andere beweegactiviteiten Welsaam).

- Inwoners ervaren meer bestaanszekerheid.
- Inwoners hebben mogelijkheden om hun basisvaardigheden (taal, rekenen en digitale vaardigheden) te vergroten.
- Mensen wonen en werken in een gezonde leefomgeving, zowel binnen als buiten.

Doelen

1.1.4 We willen eenzaamheid voorkomen, signaleren en verminderen.

Beoogde resultaten

- In 2026 hebben we alle beleidsdomein/beleidsstukken met betrekking tot kansrijk opvoeden en opgroeien doorontwikkeld en geïmplementeerd.
- Inwoners ervaren minder eenzaamheid (bijvoorbeeld door ontmoetingsactiviteiten bij partners in de stad, onder andere Huizen van de wijk/Markt 17 etc.).

Doelen

1.1.5. In 2026 hebben we alle beleidsdomein/beleidsstukken met betrekking tot kansrijk opvoeden en opgroeien doorontwikkeld en geïmplementeerd.

Beoogde resultaten

- Uitbreiding uitvoeringsplan Kind Centraal met uitbreiding van doelgroep 12 tot 18 jaar.
- Ondertekende Samenwerkingsovereenkomst Kind Centraal.

Doelen

1.1.6. Door een sterke sociale basis ervaren inwoners maximale eigen regie, zijn zo zelfredzaam als mogelijk en wordt de samenredzaamheid van de samenleving als geheel (verder) versterkt.

Beoogde resultaten

- De sociale basis is versterkt door meer laagdrempelige, preventieve algemene voorzieningen voor aandachtsgroepen te ontwikkelen.
- De kracht van inwoners en wijken wordt meer benut door in te zetten op community building, onder andere via opbouwwerk.
- De druk op mantelzorgers en vrijwilligers wordt verlaagd.

- Gemeente Wageningen behaalt in 2025 het predicaat 'dementievriendelijke gemeente'.

Doelen

1.1.7. Als de zelfredzaamheid ondersteuning vraagt, kunnen inwoners vertrouwen op een sluitende zorg- en ondersteuningsinfrastructuur.

Beoogde resultaten

- In alle wijken zijn basisvoorzieningen beschikbaar.
- Er is een actief netwerk voor partners in wonen, welzijn en zorg.

Doelen

1.1.8. Uitvoering wettelijke taken.

De wettelijke taken worden uitgevoerd. Dit betreft:

- Jeugdwet
- Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2015
- Wet Publieke Gezondheid
- Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz)
- Wet gemeentelijke anti-discrimatievoorzieningen

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

Juist de al kwetsbare groepen ervaren langdurige fysieke en psychologische gevolgen van de nasleep van de coronacrisis en de inflatie. De kans is daardoor aanwezig dat de sociaal-economische gezondheidsverschillen vergroot worden komende jaren.

1.2 Armoedebestrijding en financiële zelfstandigheid

Wat willen we bereiken?

Financiële ongelijkheid verminderen, armoede voorkomen en financiële zelfstandigheid bij inwoners vergroten.

Doelen

1.2.1 Alle inwoners in Wageningen kunnen voorzien in hun eerste levensbehoeften en hebben voldoende mogelijkheden om op een passende manier mee te doen in de samenleving.

Beoogde resultaten

- Inwoners zijn duurzaam financieel zelfstandig.
- Inwoners met financiële zorgen komen tijdig in beeld om grotere problemen te voorkomen.
- Inwoners beschikken over de vaardigheden om financieel zelfstandig te zijn.
- Meer inwoners kunnen participeren ondanks een gebrek aan financiële middelen.
- Bij meer inwoners doorbreken we de armoede van generatie op generatie.
- Inwoners ervaren voldoende veerkracht ondanks financiële zorgen.
- Alle kinderen en jongeren (met specifiek aandacht voor kinderen en jongeren in achterstandssituaties) hebben kansen om zich op eigen wijze goed te ontwikkelen.
- In 2025 hebben we de bestaanszekerheid van kwetsbare inwoners vergroot.
- In 2025 zorgen we ervoor dat alle inwoners naar vermogen kunnen participeren aan de Wageningse samenleving.
- In 2025 vergroten we door middel van Simpel Switchen de kansen op (betaald) werk voor alle inwoners.
- In 2025 bereiden we ons voor op de Participatiewet in balans, waarin vertrouwen en begeleiding naar een passende plek om te werken of te participeren centraal staat.
- In 2025 bereiden we de dienstverlening voor op de ontwikkelingen op het Regionaal Werkcentrum Foodvalley dat van start gaat in 2026.

Doelen

1.2.2. Uitvoering wettelijke taken.

De wettelijke taken worden uitgevoerd. Dit betreft:

- Participatiewet
- Wet gemeentelijke Schuldhulpverlening
- Wet inburgering
- Wet educatie en Beroepsonderwijs

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

Binnen het Inkomenszekerheidsbeleid zorgen we ervoor dat onze inwoners voldoende hebben om rond te komen en mee te doen in de samenleving. De inkomensondersteuning van het Rijk, zoals toeslagen en uitkeringen heeft hier een grote invloed op. Daarom zijn de kosten van het Inkomenszekerheidsbeleid sterk afhankelijk van de inkomensondersteunende maatregelen van het Rijk. Omdat er binnen de regeling gewerkt wordt met een geheel nieuwe systematiek en het ten uitvoer brengen ervan in de praktijk tijd kost, kan het enige tijd duren voordat de maatschappelijke effecten die worden beoogd in 2025 merkbaar zijn of effect laten zien. In 2023 en 2024 zijn al forse stappen gezet, waaronder de juridische grondslag van en de inrichting van de uitvoering. Vanaf 2025 willen we werken vanuit de nieuwe regeling Inkomenszekerheid.

Het Regionaal Werkcentrum wordt een plek waar in de breedte werkzoekenden, werkgevers en werkenden terecht kunnen voor ondersteuning. De dienstverlening die regionaal zal worden aangeboden, bepaalt ook deels onze lokale dienstverlening op het gebied van werk en inkomen. Het tempo en de besluitvorming in de regio bepalen mede of dit resultaat in 2025 wordt behaald.

1.3 Vrijheid en internationale samenwerking

Wat willen we bereiken?

Wij zetten in op het bevorderen van het besef dat vrijheid een fundamentele waarde is voor individueel en collectief geluk. Iedereen draagt hierbij een eigen verantwoordelijkheid. Voor huidige generaties en generaties na ons. Met respect voor het verleden als basis willen we daar vorm aan geven op lokaal, regionaal, nationaal en internationaal niveau.

Doelen

1.3.1 We zijn vanuit Wageningen, Stad der Bevrijding, voortdurend zichtbaar als voorvechter en gangmaker voor het bewustzijn en daarmee de bevordering van individuele en collectieve vrijheid.

In 2025 vieren we 80 jaar vrijheid. In Wageningen vindt in 2025 de start plaats van de Nationale Viering van de Bevrijding. Op en rond 4 en 5 mei 2025 zal de vrijheid groots herdacht en gevierd worden. We bouwen voort op de successen van de voorgaande edities van de 4 mei-herdenking en het vieren van de bevrijding op 5 mei. We zijn vanuit Wageningen, Stad der Bevrijding, voortdurend zichtbaar als voorvechter en gangmaker voor het bewustzijn en daarmee de bevordering van individuele en collectieve vrijheid. Wij brengen deze thema's onder de aandacht voor het hele land en ver daarbuiten. Dit doen we professioneel, midden in de samenleving, met krachtige en loyale partners.

Beoogde resultaten

- We bieden via Wageningen 45 het hele jaar een onderscheidend programma met impact: lokaal, regionaal, landelijk en internationaal. Met ontmoetingen, evenementen, dialoog, kennisdeling en educatie. Fysiek en online.

Doelen

1.3.2 In 2025 blijven we ons beleid rondom internationale samenwerking voortzetten.

We kijken naar de mogelijkheid om een netwerk van universiteitssteden op te zetten samen met de WUR. We staan open voor het aangaan van nieuwe contacten wanneer deze versterkend zijn voor ons als Kennisstad, als Stad der Bevrijding en/of als internationale stad. We ondersteunen initiatieven uit onze samenleving als deze hier een bijdrage aan leveren.

Beoogde resultaten

- Ook in 2025 worden verschillende uitwisselingen georganiseerd tussen scholen, groepen en organisaties uit Wageningen en onze partnersteden. Kennis- en ervaringen uitwisselen staat centraal.
- Op 4 en 5 mei zijn vertegenwoordigers uit de partnersteden aanwezig om activiteiten rondom de herdenking en bevrijding bij te wonen.
- We bouwen aan een netwerk van universiteitssteden samen met de WUR.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

- De uitvoering ligt bij Wageningen 45. Ze zijn afhankelijk van subsidies/sponsoring en van het weer. Ook de toenemende inflatie is een risico.
- Onvoldoende draagvlak in de Wageningse samenleving voor de stedenbanden (dat wil zeggen het ontbreken van een stichting of werkgroep) en een beperkt budget.

1.4 Onderwijs en kinderopvang

Wat willen we bereiken?

Alle kinderen en jongeren (met specifiek aandacht voor kinderen en jongeren in achterstandssituaties) hebben kansen om zich op eigen wijze goed te ontwikkelen, zodat zij een bij hen passende plek in de samenleving kunnen verwerven.

Doelen

1.4.1 Onderwijsachterstanden en ontwikkel- en taalspraakachterstanden zijn verminderd.

Beoogde resultaten

- 90% van alle kinderen en 80% van de kinderen met een voor- en vroegschoolse educatie (VVE)-verwijzing stroomt succesvol door naar een reguliere groep 3.
- Digitale middelen worden gefaciliteerd op scholen.
- Logopedische screening voor VVE kinderen en indicatiescreening alle kinderen van groep 1 t/m 8 waar zorgen zijn.
- Uitvoeringsagenda kansengelijkheid en uitvoering van intentieverklaring "het voorkomen van segregatie en het bevorderen van integratie".

Doelen

1.4.2 Alle leerlingen verlaten het onderwijs met een startkwalificatie.

Beoogde resultaten

- Het relatief schoolverzuim bedraagt maximaal 2% van het aantal leerplichtigen.
- Het aantal Voortijdig School Verlaters (VSV'ers) in de regio Vallei daalt tot 2025 met 1,5%.

Doelen

1.4.3 Ieder kind ontwikkelt ecologisch bewustzijn en verantwoordelijkheid (draagt mede bij aan programma 2).

Beoogde resultaten

- Er is een scholingsprogramma gericht op het stimuleren van ecologisch bewustzijn en verantwoordelijkheid.

Doelen

1.4.4 Voor Wageningse leerlingen zijn scholen voor bijzonder en speciaal onderwijs buiten Wageningen goed bereikbaar.

Beoogde resultaten

- De vervoerder verduurzaamt zijn wagenpark. Op het totaal van de kilometers passend vervoer schooljaar 2024/2025 wordt 10% met Euro-6, 40% met Groen gas (Biogas) en 50% met Elektrisch/Waterstof uitgevoerd.

Doelen

1.4.5 Schoolgebouwen bieden een optimale leeromgeving, zijn toekomstbestendig en multifunctioneel.

Beoogde resultaten

- De meerjaren-aanpak voor de verduurzaming en vernieuwing van de onderwijsgebouwen is vastgesteld en in uitvoering.
- Er is voldoende adequate capaciteit voor onderwijshuisvesting.
- Scholen hebben maatregelen genomen om hun schoolgebouw te verduurzamen.

Doelen

1.4.6 Schoolpleinen dragen bij aan een groene speelomgeving.

Beoogde resultaten

- Er zijn meer schoolpleinen vergroend en alle schoolpleinen zijn openbaar toegankelijk (zie ook resultaten bij programma 2).

Doelen

1.4.7 Het kind centraal stellen in zijn/haar behoefte aan hulp en ondersteuning en een gezamenlijke verantwoordelijkheid nemen voor alle kinderen.

Beoogde resultaten

- Samenwerking onderwijs en jeugdhulp, één plan met betrokkenen (bijvoorbeeld onderwijzorgarrangement De Dijk, aansluiting school en thuis).

Doelen

1.4.8 Er is kwalitatief goede en veilige kinderopvang geboden.

Beoogde resultaten

- Alle kinderopvanglocaties en gastouders zijn gecontroleerd en er zijn maatregelen genomen bij eventuele onvolkomenheden (100%).

Doelen

1.4.9 Uitvoering wettelijke taken.

Wettelijke taken worden uitgevoerd. Dit betreft:

- Onderwijshuisvesting
- Onderwijsachterstandenbeleid
- Leerplicht
- Leerlingenvervoer
- Toezicht kinderopvang

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

Er moeten voldoende middelen beschikbaar worden gesteld voor de meerjaren-aanpak van de vernieuwings- en verduurzamingsopgave van onderwijsgebouwen.

1.5 Een leven lang sporten en bewegen

Wat willen we bereiken?

Alle inwoners van Wageningen kunnen een leven lang sporten en bewegen.

Doelen

1.5.1 Inclusief sporten & bewegen: sporten en bewegen is mogelijk voor alle mensen die willen meedoen.

Beoogde resultaten

- Meer bewustwording, samenwerking en sportbevordering om drempels weg te nemen voor die mensen die niet vanzelfsprekend sporten.

Doelen

1.5.2 Van jongs af voldoende en vaardig bewegen.

Beoogde resultaten

- Kinderen maken kennis met het diverse (georganiseerde) sportaanbod in Wageningen.
- Scholen en kinderopvang bieden beweegactiviteiten aan.
- Kinderen leren zwemmen en blijven zwemvaardig.

Doelen

1.5.3 Een duurzame en functionele sportinfrastructuur.

Beoogde resultaten

- Een beweegvriendelijk ingerichte openbare ruimte, zodat sporten en bewegen hier vanzelfsprekend is.
- Een goed geëxploiteerd zwembad.
- Herijkt sportbeleid in 2025.
- Het gebruik van sportvelden en binnensportaccommodaties is qua capaciteit geoptimaliseerd.
- In 2025 zijn randvoorwaarden ondersteunend voor mogelijkheden van beoefenen van sport en cultuur in openbare ruimte.
- Ingebruikname nieuw zwembad tussen 2031 en 2033.

- Sportaccommodaties worden breed en intensief gebruikt. De exploitatie van sportaccommodaties verbetert door hogere inkomsten (breder en intensiever gebruik) en lagere kosten (door functionele inzet, slimme spreiding en lagere energierekening).

Doelen

1.5.4 Er zijn voldoende ontspanningsmogelijkheden in Wageningen voor jongeren onder de 25, aansluitend op de regio.

Beoogde resultaten

- Onderzoeksrapport naar behoefte en aanbod op ontspanningsmogelijkheden voor jongeren en studenten.
- Aangepaste beleidsstukken, doelen, resultaten, opdrachten o.b.v. inzichten uit onderzoeksrapport.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

De kosten verbonden aan het nieuwe sportbeleid zijn nog onvoldoende duidelijk om voor deze begroting goed in kaart te brengen. De kosten kunnen hoger uitvallen dan verwacht of er kunnen onvoorziene uitgaven worden gemaakt.

1.6 Cultuur is een drager van een bruisend en vitaal Wageningen

Wat willen we bereiken?

Cultuur is een drager van een bruisend en vitaal Wageningen.

Doelen

1.6.1 Alle kinderen krijgen de kans om hun culturele interesses en bagage te ontwikkelen (onderdeel cultuuractieplan).

Beoogde resultaten

- Alle kinderen maken kennis met kunst en cultuur op en rond de basisschool (cultuuractieplan).
- Naschoolse cultuureducatie wordt op scholen aangeboden door een netwerk van vakdocenten.

Doelen

1.6.2 Alle inwoners kunnen zich persoonlijk ontwikkelen en hun maatschappelijke kansen verbeteren.

Beoogde resultaten

- Inwoners komen in aanraking met cultuur en culturele activiteiten.
- Inwoners hebben toegang tot een professionele theatervoorziening.
- Inventarisatie van bestuurlijke wensen verbetering Junushoff.

Doelen

1.6.3 Alle inwoners hebben vrije toegang tot informatie en kennis.

Beoogde resultaten

- Inwoners hebben toegang tot een openbare bibliotheekvoorziening die invulling geeft aan de 5 wettelijke functies.
- Inwoners kunnen (waar mogelijk digitaal) kennis nemen van de geschiedenis van Wageningen.
- Inwoners kunnen gericht zoeken naar foto's, prenten en (bouw-)tekeningen in een beeldbank.

- Inwoners kunnen historische archieven raadplegen en hulp krijgen bij het doen van onderzoek.
- Lokaal nieuws en achtergrondinformatie is beschikbaar via de lokale media.
- We hebben besloten hoe(veel) de gemeente Wageningen wil investeren in de verbetering van de huisvesting van de bibliotheek.

Doelen

1.6.4 Er is een aantrekkelijk cultureel klimaat in Wageningen (cultuuractieplan: thema's samenwerking en ruimtegebruik).

Beoogde resultaten

- Actieve cultuurmakers worden gestimuleerd om samen onze cultuursector naar een hoger plan te brengen, waaronder het vinden van voldoende ruimte en landelijke subsidies voor innovatieve projecten.
- Een vastgestelde subsidieregeling gericht op multifunctioneel gebruik van ruimten voor cultuurbeoefening.
- In 2025 zijn randvoorwaarden ondersteunend voor mogelijkheden van beoefenen van sport en cultuur in openbare ruimte.
- In de Stedelijke Cultuurregio Ede-Wageningen wordt meer samengewerkt.
- Minimaal 1 (nieuwe) locatie voor cultuurbeoefening gerealiseerd in 2025 (broedplaats).
- Op basis van de in 2024 vast te stellen Nota strategisch vastgoedbeleid wordt een uitvoeringsagenda gemaakt gericht op de huisvesting voor cultuurbeoefening en maatschappelijke gebruikers.

Doelen

1.6.5 Er zijn voldoende ontspanningsmogelijkheden in Wageningen voor jongeren onder de 25, aansluitend op de regio.

Beoogde resultaten

- Onderzoeksrapport naar behoefte en aanbod op ontspanningsmogelijkheden voor jongeren en studenten.
- Aangepaste beleidsstukken, doelen, resultaten, opdrachten o.b.v. inzichten uit onderzoeksrapport.

Doelen

1.6.6 Uitvoering wettelijke taken.

Wettelijke taken worden uitgevoerd. Dit betreft:

- De Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob). In deze wet wordt geformuleerd welke vijf functies een openbare bibliotheekorganisatie heeft:
 - Kennis en informatie ter beschikking stellen.
 - Ontwikkeling en educatie bieden.
 - Lezen bevorderen en het laten kennismaken met literatuur.
 - Ontmoeting en debat organiseren.
 - Kennis laten maken met kunst en cultuur.

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

- Betaalbare ruimtes zijn belangrijk voor kunstenaars en andere 'creatievelingen' om te kunnen experimenteren en te starten met een onderneming. Door ontwikkelingen op de vastgoedmarkt is het steeds lastiger voor hen om plek te vinden. Daarnaast heeft de cultuursector ook te maken met andere stijgende kosten en onzekerheden, zoals de energiekosten.

1.7 Een veilige en leefbare woon-, werk- en ondernemingsomgeving

Wat willen we bereiken?

Het creëren en behouden van een veilige en leefbare woon-, werk- en ondernemingsomgeving in Wageningen.

Doelen

1.7.1. We pakken ondermijning preventief, en indien nodig repressief aan.

Beoogde resultaten

- Bewustwording inwoners en ondernemers vergroten door minimaal 10 communicatie-uitingen per jaar te doen over diverse onderwerpen van ondermijning.
- Er zijn tenminste 4 integrale controles uitgevoerd.

Doelen

1.7.2. Zorg en veiligheid doorontwikkelen naar niveau zoals voorgesteld door VNG.

Beoogde resultaten

- Er is passende zorg en ondersteuning voor kwetsbare personen waaronder personen met verward gedrag.
- Inwoners voelen zich veilig in hun wijk.

Doelen

1.7.3. We stimuleren de onderlinge verdraagzaamheid in overlastdossiers.

Beoogde resultaten

- Overlastmeldingen behandelen we zoals vastgesteld in de beleidsregels aanpak woonoverlast.
- We overleggen in de Stuurgroep Veilig Uitgaan met de horeca, politie en omwonenden.
- We maken onze organisatie bewust van het bestaan van polarisatie en radicalisering.
- We stimuleren een fijne leefomgeving tussen studentenverenigingen en omwonenden.

Doelen

1.7.4. Inwoners en ondernemers zijn zich bewust van de gevaren van digitale criminaliteit. Daarnaast zijn we als organisatie voorbereid op een cyberaanval.

Beoogde resultaten

- In ieder geval drie preventieve acties organiseren gericht op de doelgroepen jeugd, ouderen en ondernemers. Daarnaast organiseren we een keer de week van de digitale veiligheid. Als organisatie trainen en oefenen we op cyberveiligheid.

Doelen

1.7.5 Uitvoering wettelijke taken.

De wettelijke taken worden uitgevoerd. Dit betreft:

- Uitvoeren burgemeestersbevoegdheden voor de handhaving van de openbare orde en veiligheid op grond van de Gemeentewet.
- Uitvoeren taken crisisbeheersing op grond van de Wet op de veiligheidsregio's.

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

- Uit ervaringen blijkt dat bij een grote crisis, zoals de Corona- of de Oekraïne-crisis, er veel ambtelijke capaciteit gaat naar het beheersen van de crisis. Dit betekent dat deze capaciteit niet in zijn geheel ingezet kan worden voor de omschreven doelen. Herprioritering is dan aan de orde.
- De burgemeester krijgt steeds meer bevoegdheden waarvan verwacht wordt dat er uitvoering aan gegeven wordt. Dit kan ook leiden tot herprioritering van bovengenoemde doelen.

Algemene informatie programma 1

Beleidsindicatoren

De volgende wettelijk verplichte beleidsindicatoren hebben betrekking op programma 1 Wageningen sociaal:

- Jongeren met een delict voor de rechter
- Kinderen in uitkeringsgezin
- Netto arbeidsparticipatie
- Werkloze jongeren
- Bijstandsuitkering
- Lopende re-integratievoorzieningen
- Jongeren met jeugdhulp
- Jongeren met jeugdbescherming
- Jongeren met jeugdreclassering
- Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement
- Absoluut verzuim
- Relatief verzuim
- Voortijdige schoolverlaters
- Niet-sporters
- Verwijzingen Halt
- Winkeldiefstal
- Geweldsmisdrijven
- Diefstal uit woning
- Vernieling en beschadiging

Zie hiervoor het hoofdstuk Wettelijk verplichte beleidsindicatoren.

Beleidskader maatschappelijke ontwikkeling

Wet- en regelgeving:

- Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive 2015 Wageningen
- Verordening jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning Wageningen 2024
- Re-integratieverordening Participatiewet Wageningen 2023
- Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ Wageningen 2022
- Verordening individuele inkomenstoelage 2016
- Verordening tegenprestatie Wageningen 2015
- Verordening handhaving inkomensvoorzieningen Participatiewet, IOAW en IOAZ Wageningen 2022
- Verordening Inrichting Antidiscriminatievoorziening gemeente Wageningen (2010)
- Nadere regels jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning Wageningen 2024
- Financieel besluit jeugdhulp, maatschappelijke ondersteuning en Participatiewet Wageningen 2023
- Beleidsregels terug- en invordering, aflossing, verrekening en verhaal Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Wageningen 2023

- Beleidsregels studietoelage gemeente Wageningen 2022
- Beleidsregels Wet Taaleis Participatiewet gemeente Wageningen 2023
- Beleidsregels stimulering parttime werk gemeente Wageningen 2024
- Beleidsregels uitstroompremie Wageningen 2023
- Beleidsregels vermogen in eigen woning en krediethypotheek
- Beleidsregels Inburgering Gemeente Wageningen 2022
- Beleidsregel landelijke toegankelijkheid beschermd wonen Valleiregio 2022

Beleidsstukken:

- Visie Kind Centraal
- Uitvoeringsplan Noodopvang Nieuwe Wetters, BW-besluit 12-01-2010
- Regionale visie Publieke gezondheidszorg Gelderland Midden (2016)
- Praktisch afsprakenkader Openbare Geestelijke Gezondheidszorg Valleiregio 2015
- Beleidskader Samen Wageningen (2017)
- Uitvoeringsplan Wet Inburgering 2021
- Regiovisie Beschermd Wonen en Beschermd Thuis in de Valleiregio 2024 t/m 2029
- Visie op de maatschappelijke opvang Valleiregio, 2021 "Zo zelfstandig mogelijk wonen"
- Visie Toekomst Herdenken, Vieren en Agenderen van Vrede en Veiligheid 2021
- Regiovisie centraal Gelderland : Samenwerking en opdrachtgeverschap Jeugd, WMO, Beschermd Wonen (december 2021)

Beleidskader onderwijs

Verordeningen

- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Wageningen, 2015
- Verordening bekostiging leerlingenvervoer Wageningen, 2022
- Verordening financiële en materiële gelijkstelling onderwijs Wageningen, 2015
- Verordening overleg lokaal onderwijsbeleid, 1999

Beleidsnota's

- Beleidsregel voor bekostiging gymnastiekruimte voor basisonderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs, 2012
- Onderwijsachterstandenbeleid gemeente Wageningen, 2020
- Beleidsregels Handhaving Kinderopvang Wageningen, 2019
- Visie Kind Centraal, 2016
- Groen Integraal Huisvestingsplan Wageningen, 2020
- Intentieovereenkomst 'Het voorkomen van segregatie en het bevorderen van integratie', 2022

Beleidskader sport

Beleidsnota's

- Nadere regels subsidiëring exploitatie-, onderhoud- en beheertaken door verenigingen en stichtingen als zelfwerkzaamheid voor de gemeentelijke zaalsportaccommodaties in Wageningen (2020).
- Beleidsnota 'Wageningen Sport!' (2012).

Beleidskader cultuur

Beleidsnota's

- Cultuurnota 2014 en verder- Samen werken aan cultuur (2013)
- Cultuuractieplan Cultuur verbindt (2021-2024)
- Uitgangspunten toetsing en handhaving Delftse schoolpanden Hoogstraat (1996)
- Dakvlakkenbeleid (2000)
- Archeologienota (2004)
- Herstel van de kwaliteit van de Delftse Schoolpanden rondom de Markt (2008)

Beleidskader veiligheid

Verordeningen

- APV Wageningen 2023
- Verordening binnentreden ter uitvoering van noodverordeningen (1997)

Beleidsnota's

- Integraal Veiligheidsplan 2023-2026 Gemeente Wageningen
- Piketregeling rampbestrijding gemeente Wageningen 2020
- Beleidsplan Veiligheidsregio 2025-2026
- Meerjarenbeleidsplan 2024-2027 Politie Oost-Nederland
- Bibob beleid Wageningen 2022
- 13b Opiumwet beleid Wageningen 2022
- Beleidsregels wet aanpak Woonoverlast Wageningen 2021
- Uitvoeringsplan integrale veiligheid 2025
- Handhavingsuitvoeringsplan 2025
- Plan van aanpak ondermijning

Convenanten

- Veilig Uitgaan
- Buurtbemiddeling
- Buren/besturen gezelligheidsverenigingen

Betrokkenheid verbonden partijen Programma 1

Veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)

VGGM is een complete hulpverleningsorganisatie voor Brandweer en Volksgezondheid (ambulancehulpverlening en GGD) voor de veiligheidsregio Gelderland-Midden. Voor de uitvoering van de brandbestrijding en risicobeheersing werken we samen in regionaal verband op basis van een gemeenschappelijke regeling.

Regio Foodvalley

Betreft een samenwerkingsverband van acht gemeenten waar ambtelijke en bestuurlijke afstemming en voorbereiding plaatsvinden op vele terreinen.

Modulair gemeenschappelijke regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland

Betreft een samenwerking van elf gemeenten. Gemeenten kunnen per module besluiten of zij willen deelnemen. Wageningen neemt deel aan de Module inkoop en contractmanagement voor jeugdhulp (individuele voorzieningen) en maatschappelijke ondersteuning (maatwerkvoorzieningen).

Valleihopper

De Valleihopper draagt zorg voor het (contract-)beheer van het Vraagafhankelijk Vervoer. De Valleihopper is ondergebracht in de gemeenschappelijke regeling BVO Valleihopper. De gemeente Barneveld is de coördinerende gemeente.

De onderstaande partijen zijn in formele zin geen verbonden partijen, maar wel relevant voor de realisatie van de doelstellingen uit het programma:

- Gemeente Ede. Uitvoering van het Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen (Bbz): Betreft samenwerking van de uitvoering van de taken op het gebied van de Bbz.
- Gemeente Ede en de gemeente Wageningen hebben samen het gepland routevervoer ingekocht en dragen samen zorg voor het contractbeheer en de kwaliteitsbewaking.
- Wageningen 45. De gemeente Wageningen subsidieert de stichting W45 voor de realisatie van de activiteiten op 4 en 5 mei en activiteiten het hele jaar door. De toekomstvisie herdenken, vieren en agenderen van vrede en vrijheid 2021-2025 (2021) is hierbij leidend.

Wat mag het kosten?

De lasten, baten en het saldo van het programma Wageningen sociaal zijn als volgt:

| Bedragen x € 1.000 | Werkelijk 2023 | Begroting 2024 | Begroting 2025 | Raming 2026 | Raming 2027 | Raming 2028 |
|---------------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|
| Totale lasten | 77.863 | 78.106 | 84.493 | 83.725 | 86.044 | 87.903 |
| Totale baten | 33.995 | 21.008 | 26.065 | 22.456 | 22.383 | 22.430 |
| Totaal saldo | -43.868 | -57.098 | -58.428 | -61.269 | -63.662 | -65.473 |

In onderstaande tabel is de verdeling van de baten en lasten per ambitie opgenomen:

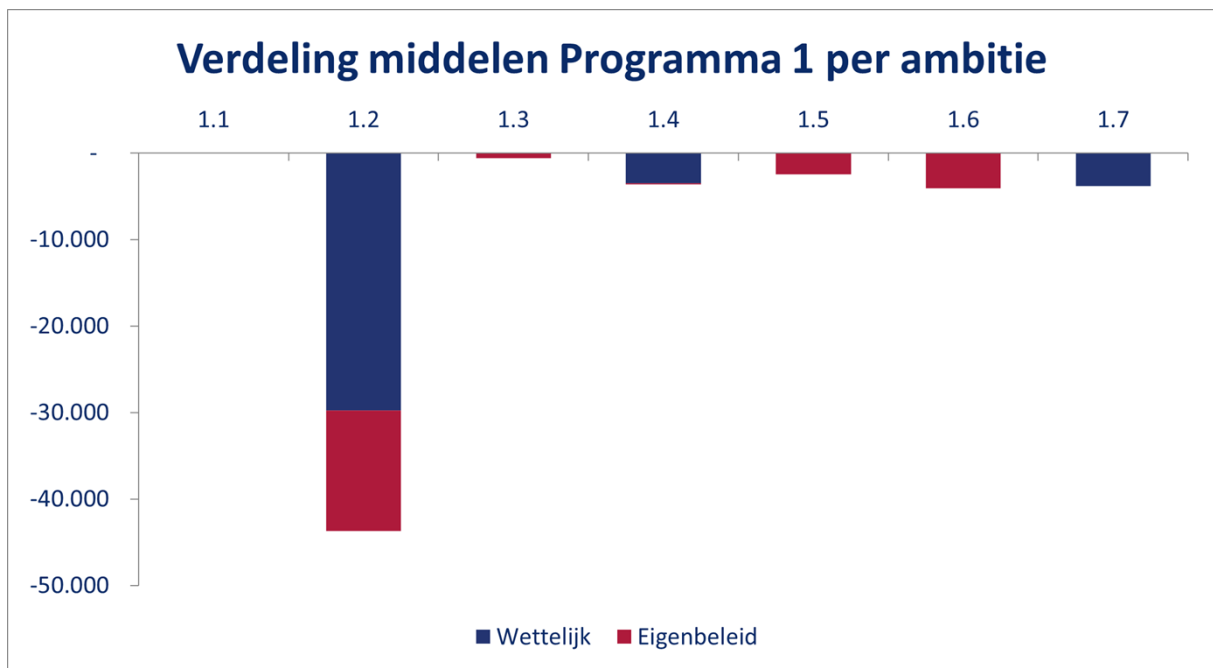
| Bedragen x € 1.000 | Werkelijk 2023 | Begroting 2024 | Begroting 2025 | Raming 2026 | Raming 2027 | Raming 2028 |
|--|----------------|----------------|----------------|---------------|---------------|---------------|
| LASTEN | | | | | | |
| 1.1 Gezondheid, eenzaamheid en veerkracht | - | - | - | - | - | - |
| 1.2 Armoedebestrijding en financiële zelfstandigheid | 62.516 | 60.961 | 67.165 | 65.860 | 67.547 | 69.252 |
| 1.3 Vrijheid en internationale samenwerking | 746 | 687 | 621 | 642 | 682 | 706 |
| 1.4 Onderwijs en kinderopvang | 4.278 | 5.199 | 4.703 | 4.953 | 5.189 | 4.992 |
| 1.5 Een leven lang sporten en bewegen | 3.682 | 3.847 | 3.828 | 4.004 | 4.104 | 4.176 |
| 1.6 Cultuur is een drager van een bruisend en vitaal Wageningen | 3.483 | 3.812 | 4.329 | 4.327 | 4.486 | 4.640 |
| 1.7 Een veilige en leefbare woon-, werk- en ondernemingsomgeving | 3.159 | 3.601 | 3.847 | 3.939 | 4.038 | 4.138 |
| Totale lasten | 77.863 | 78.106 | 84.493 | 83.725 | 86.044 | 87.903 |

| Bedragen x € 1.000 | Werkelijk 2023 | Begroting 2024 | Begroting 2025 | Raming 2026 | Raming 2027 | Raming 2028 |
|--|----------------|----------------|----------------|---------------|---------------|---------------|
| BATEN | | | | | | |
| 1.1 Gezondheid, eenzaamheid en veerkracht | - | - | - | - | - | - |
| 1.2 Armoedebestrijding en financiële zelfstandigheid | 29.990 | 18.488 | 23.432 | 19.841 | 19.914 | 19.986 |
| 1.3 Vrijheid en internationale samenwerking | - | - | - | - | - | - |
| 1.4 Onderwijs en kinderopvang | 1.476 | 1.025 | 1.043 | 1.043 | 886 | 839 |
| 1.5 Een leven lang sporten en bewegen | 1.808 | 1.417 | 1.372 | 1.391 | 1.403 | 1.429 |
| 1.6 Cultuur is een drager van een bruisend en vitaal Wageningen | 713 | 78 | 218 | 181 | 179 | 177 |
| 1.7 Een veilige en leefbare woon-, werk- en ondernemingsomgeving | 8 | - | - | - | - | - |
| Totale baten | 33.995 | 21.008 | 26.065 | 22.456 | 22.383 | 22.430 |

| SALDO | | | | | | | |
|---------------------|--|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|
| 1.1 | Gezondheid, eenzaamheid en veerkracht | - | - | - | - | - | - |
| 1.2 | Armoedebestrijding en financiële zelfstandigheid | -32.526 | -42.473 | -43.733 | -46.019 | -47.632 | -49.266 |
| 1.3 | Vrijheid en internationale samenwerking | -746 | -687 | -621 | -642 | -682 | -706 |
| 1.4 | Onderwijs en kinderopvang | -2.803 | -4.174 | -3.660 | -3.910 | -4.303 | -4.153 |
| 1.5 | Een leven lang sporten en bewegen | -1.874 | -2.430 | -2.456 | -2.613 | -2.701 | -2.748 |
| 1.6 | Cultuur is een drager van een bruisend en vitaal Wageningen | -2.769 | -3.734 | -4.111 | -4.146 | -4.307 | -4.463 |
| 1.7 | Een veilige en leefbare woon-, werk- en ondernemingsomgeving | -3.150 | -3.601 | -3.847 | -3.939 | -4.038 | -4.138 |
| Totaal Saldo | | -43.868 | -57.098 | -58.428 | -61.269 | -63.662 | -65.473 |

De baten en lasten die betrekking hebben op ambitie 1.1 Gezondheid, eenzaamheid en veerkracht vallen binnen ambitie 1.2 Armoedebestrijding en financiële zelfstandigheid.

Verdeling middelen per ambitie inclusief verhouding wettelijke versus niet-wettelijke taken (bedragen x € 1.000):



Administratieve wijzigingen

Binnen programma 1 zijn de volgende administratieve wijzigingen doorgevoerd:

- Op product 626.30 Werkgelegenheid zijn de budgetten met betrekking tot Nieuw Beschut overgezet naar het product 626.31 WSW.
- Product 626.60 Individuele ondersteuning wordt vanaf 2025 verdeeld over twee producten; het product 626.60 WMO en 626.61 Jeugd.

Deze producten vallen voor en na de wijziging allemaal onder ambitie 1.2 Armoedebestrijding en financiële zelfstandigheid.

